

Viablcities utlysning #3: Klimatneutrala städer 2030

Energimyndigheten utlyser ca 25 miljoner kronor inom programmet Viablcities. Viablcities är ett strategiskt innovationsprogram som stödjer forskning och innovation inom området smarta hållbara städer. I denna utlysning välkomnas projektförslag som fokuserar på städer som vill påskynda omställningen för att bli livskraftiga och klimatneutrala redan år 2030. Projektkonsortier ska kraftsamla kring omställningsprocessen och nyttja digitalisering och medborgarengagemang som möjliggörare.

Sista ansökningsdag är 28 mars, kl. 14:00.

1. Vilka utlysningen riktar sig till

Utlsningen riktar sig till konsortier som leds av städer som arbetar långsiktigt och strategiskt för att uppnå klimatneutralitet.¹

Minst tre parter ska stå bakom varje ansökan. Dessa kan vara t.ex. företag, universitet, högskolor, offentliga aktörer, idéburna organisationer och branschorganisationer. Huvudsökanden ska vara en stad/kommun och minst en part ska vara universitet, högskola eller forskningsinstitut.

2. Beskrivning av utlysningen

Utlsningen sker inom ramen för programmet Viablcities, som genomförs gemensamt av VINNOVA, Energimyndigheten och Formas. All aktuell information om utlysningen finns på Energimyndighetens webbsida www.energimyndigheten.se/utlysningar samt på programmets webbplats www.viablecities.com.

2.1 Syfte med utlysningen

Städer är centrala i klimatomställningen och i flera fall är städernas klimatmål betydligt mer ambitiösa än nationella mål. Utlysningen ska stödja konsortier där parterna i projektet tillsammans arbetar för att städerna redan till år 2030 kan bli klimatneutrala.

¹Begreppet klimatneutral innebär att staden/stadsdelen verkar på ett sätt som inte producerar något nettotillskott av växthusgaser. Beskrivning finns även under avsnitt 7. *Vad innebär klimatneutrala städer?*

Utlysningen är inspirerad av det arbete som pågår inom EU med så kallad "mission-driven innovation"². Idén med detta är att inrikta forsknings- och innovationsinsatser mot en visionär, men tydlig och konkret, målsättning som kan samla många krafter, tvärs över sektorer, aktörer och discipliner, och leda till banbrytande innovation för systemförändring.

Utlysningens utgångspunkt är att svenska städer identifierar och nyttjar synergier mellan olika program, insatser och investeringar på flera nivåer (stadsdel, stad, region, nationellt och internationellt). Utifrån Viable Cities program som helhet är potentialen att använda digitalisering och skapa ett bredare engagemang hos medborgare i insatser för att förverkliga den visionära målsättningen om klimatneutralitet avgörande inslag i de projekt som beviljas finansiering.

I denna utlysning välkomnas projektförslag som fokuserar på städer/kommuner som vill ta täten, och tillsammans med andra städer påskynda omställningen till att bli klimatneutrala. Projekten ska utgå från ett holistiskt perspektiv på staden där digitalisering och medborgarengagemang är möjliggörare. Arbetet kan med fördel ske utifrån fokus på ett antal utvalda stadsdelar och ha en experimenterande och stegvis ansats med invånarna i centrum. Ytterst handlar det om livskraftiga städer där ett gott liv blir möjligt för alla inom planetens gränser.

Med tydlighet kring behov, ambitiösa mål och en visionär, agil handlingsplan, kan städerna ta ledningen i klimatomställningen. Denna utlysning syftar till att ge ökad kraft i det långsiktiga och strategiska arbete som städer bedriver och accelerera detta för större effekt inom kortare tidsram.

2.2 Projektens innehåll och genomförande

Utlysningen erbjuder möjlighet till finansiering av **innovationsprojekt**. Innovationsprojekt är projekt, motsvarande "industriell forskning" enligt kommissionens förordning³ (EU) nr 651/20142, i vilka innovativa lösningar utvecklas och utvärderas empiriskt i "laboratorieskala" eller motsvarande, t.ex. en virtuell miljö.

- Stödbelopp per projekt: 3 000 000 kr - 5 000 000 kr
- Högsta tillåtna stödnivå för projektet som helhet: 50 %
- Projektlängd ca 2 år.

De konsortier som beviljas finansiering ska inrikta arbetet på att leverera följande resultat från projekten:

- Ett etablerat innovationsteam med mandat och förmåga att påskynda omställningen till den klimatneutrala staden år 2030 utifrån stadens specifika utmaningar. Detta innovationsteam samlar nyckelaktörer från kommunen, annan offentlig verksamhet, forskning, företag samt civilsamhälle och arbetar fram en agil handlingsplan (se nedan) för att accelerera omställningen. Avsikten är att innovationsteamet ska ha förutsättningar att leva vidare efter projektets två år.

² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mazzucato_report_2018.pdf

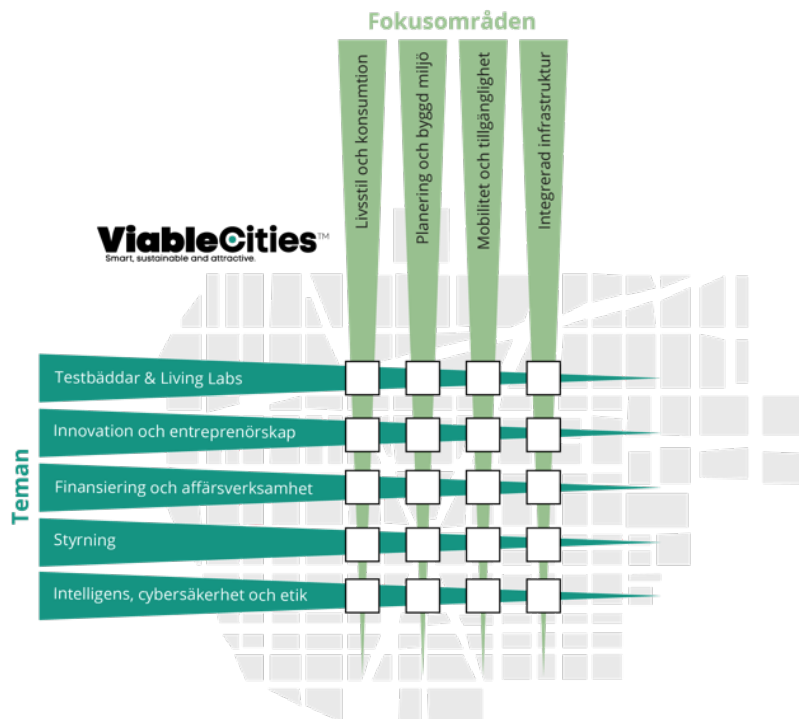
³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651&from=EN>

- En preciserad målbild och en agil handlingsplan som tydliggör de steg som genomförs på kort och medellång sikt för att påskynda omställningen till 2030. Handlingsplanen innehåller både delar som är gemensamma för flera städer och delar som är specifika för respektive stad.
- En kartläggning av stadens behov av forskning och innovation, liksom insatser för livslångt lärande i relation till centrala befintliga strategier och insatser, för att påskynda omställningen. Inriktningen på innovation och lärande kan röra såväl teknik som processer, affärsmodeller, styrformer och regelverk.
- Genomförda och utvärderade piloter, prototyper, eller motsvarande insatser som förmår katalysera verklig förändring.

I samtliga projekt som beviljas medel ingår ett obligatoriskt arbetspaket för samskapande och lärande mellan städer. Detta arbetspaket koordineras av Viable Cities programkontor och involverar såväl sökande städer med tillhörande konsortier som externa experter och internationella städer i framkant. Varje konsortium deltar med en person från respektive innovationsteam i en referensgrupp för att säkerställa väl fungerande samskapande utifrån behoven i de olika städerna i det gemensamma arbetspaketet. Arbetspaketet samlar lärdomar från processen vilka dokumenteras och tillgängliggörs för samtliga svenska städer och kommuner, i syfte att underlätta snabbare omställning i Sveriges städer. Även andra former av involvering av städer som inte beviljats medel i utlysningen kommer att eftersträvas. Mer information om det gemensamma arbetspaketet återfinns i avsnitt 8.

2.3 Fokus och avgränsningar

Arbetet behöver utgå från ett holistiskt förhållningssätt till hållbar stadsutveckling, med fördel kopplat till FN:s hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals). Utifrån stadens specifika förutsättningar och prioriteringar kan handlingsplanen inriktas på minst två av följande fyra fokusområden: (Livsstil och konsumtion; Planering och byggd miljö; Mobilitet och tillgänglighet; Integrerad infrastruktur) och minst ett av fem temaområden (Testbäddar och Living Labs; Innovation och entreprenörskap; Modeller för finansiering och affärsutveckling; Styrning; Intelligens, cybersäkerhet och etik). Markera skärningspunkterna mellan utvalda fokusområden och temaområden i Viable Cities matris nedan, minst två fokusområden och minst ett temaområde krävs.

Viable Cities matris för att markera skärningspunkter mellan fokusområden och temaområden.

Viable Cities fyra fokusområden:

■ Livsstil och konsumtion

För att minimera städernas klimatpåverkan, behövs bättre förståelse och mer kunskap om individens val, livsstilar och konsumtionsmönster – och om energianvändning och utsläpp som är förknippade med dessa. Viable Cities projekt inom digitalisering (t.ex. big data, mobila plattformar, visualisering och GIS-baserade verktyg) ger förutsättningar att underlätta hållbara val och stärka medborgares samhällsdeltagande i hållbarhetsfrågor.

■ Planering och byggd miljö

Smarta hållbara städer innebär resurs- och energieffektiva stadsdelar med nära tillgång till urbana funktioner och ekosystemtjänster. Viable Cities projekt ska kunna tillämpas för effektivisering och flexibilitet inom planering, stadsutveckling och för upprustning av det befintliga byggnadsbeståndet. Smarta stadsmiljöer och god planering av byggd miljö och gemensamma stadsrum ska bidra till att stärka social samhörighet, integration och minska utanförskap.

■ Mobilitet och tillgänglighet

I smarta hållbara städer behövs nya lösningar och arbetsformer som underlättar smart tillgänglighet, mobilitet och resande, till exempel genom samåkning och bilpooler, intermodal transport, tillgänglighet på distans och virtuella mötesformer. Framsteg inom IoT sker kontinuerligt vad gäller kommunikation, uppkoppling, närvaro, billiga sensorer och beräkningskapacitet, och ger nya sätt att utnyttja information och betalningstjänster. Med nya aktörer och ett starkt medborgarengagemang blir det möjligt att undanröja hinder som beror på bristande samordning och suboptimal matchning mellan tillgång och efterfrågan.

■ Integrerad infrastruktur

En förutsättning för smarta hållbara städer är en hög intelligens och integrering inom stadens infrastruktur, till exempel energiomvandling, elnät, fjärrvärme och -kyla, IKT, vatten, transport, och avfall. Digitalisering är centralt för effektiv planering, investering och förvaltning av infrastruktur och ekosystemtjänster. Integreringen måste samtidigt tillåta tillräcklig flexibilitet ur ett samhällsekonomiskt perspektiv där medborgare och aktörer verkar tillsammans för bästa lösningar.

Viable Cities fem temaområden:

■ Testbäddar och Living Labs

För att nå genombrott inom utvecklingen av hållbara energisystem för städer, så att målen för energi, klimat och hållbar tillväxt kan nås, är det nödvändigt att tester och utvärdering involverar medborgare i vardagen. I detta syfte bidrar Viable Cities till utvecklingen av testbäddar, vilket även inkluderar living labs, för att stärka innovation och entreprenörskap. Frågor som rör finansiering och affärsmodeller, styrformer, intelligens, cybersäkerhet och etiska frågor måste iaktas.

■ Innovation och entreprenörskap

Framgångsrik implementering av smarta hållbara energisystem för städer är ett krav om vi ska kunna transformera städernas energisystem och dramatiskt reducera städernas klimatpåverkan. Starka ekosystem för innovation behöver utvecklas i Sverige för att öka replikerbarhet och skalbarhet av smarta hållbara energisystem för städer samtidigt som kommersialisering och tillväxt understöds.

■ Modeller för finansiering och affärsutveckling

Energisystemets omställning kommer aldrig att uppnås genom att fortsätta med business as usual. Storskalig implementering av smarta hållbara innovativa lösningar i städer kräver ett genomgående nytänkande vad gäller affärs- och verksamhetsmodeller, skapande av värdekedjor, introduktion av nya värdeberäkningsmodeller med en bredare uppsättning sociala värden samt nya tillvägagångssätt för investering och finansiering.

■ Styrning

För att de ambitiösa målen för smarta hållbara städer ska kunna nås behövs olika styrningsmetoder och organisationsformer, däribland strategisk planering, integrering av policyinstrument och att centrala aktörer involveras i beslutsprocessen. Nya samverkansformer som möjliggör att olika aktörer involveras i stadsutvecklingen på ett tidigt stadium blir av stor vikt.

■ Intelligens, cybersäkerhet och etik

Smarta hållbara städer är sociotekniska system med en hög grad av sammankoppling och allt mer beroende av elektronisk information och teknik. Viable Cities projekt ska utveckla innovativa samarbetsprocesser mellan olika aktörer. Projekt ska även säkra att städernas plattformar är uppbyggda så att olika datakällor och system kan sammankopplas för att skapa intelligenta, robusta och motståndskraftiga lösningar. Cybersäkerhet och etiska frågor är av central vikt för att smarta hållbara städer ska kunna fungera säkert och rättvist.

2.4 Jämställdhetsintegrering

De finansierande myndigheterna och det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities arbetar med att främja jämställdhet och genusneutralitet. Det innebär till exempel att projekt som

beviljas finansiering ska beakta jämställdhet vid val av projektledare och sammansättning av projektgrupp/projektdeltagare och att genusperspektiv ska redovisas med beaktande av den specifika forsknings- och innovationsuppgiften till exempel vad gäller design, teknikutveckling och genomförande.

3. Budget och förutsättningar för finansiering

Högsta tillåtna stödnivå per projekt fastställs dels av utlysningens budget och ramar, dels av reglerna om statligt stöd.

För projektet som helhet reglerar utlysningen hur stor del av projektets totala stödberättigande kostnader som bidraget kan täcka (se avsnitt 2.2).

Enskilda projektarters stödberättigande kostnader (de kostnader respektive projektart har för att genomföra projektet) kan helt eller delvis täckas av stödbeloppet. Det sammanlagda offentliga stödet som lämnas till varje stödmottagare i ett projekt får dock inte överskrida de maximala tillåtna stödnivåerna enligt reglerna om statligt stöd.

3.1 Budget

Budget för aktuell utlysning är ca 25 miljoner kronor. Samfinansiering ska uppgå till 50 procent för projektet som helhet.

Samfinansieringen kan till exempel utgöras av arbetstid (se dokumentet *Riktlinjer för naturabidrag*⁴ på Energimyndighetens webbplats) och kontanta medel. Samfinansiering i annan form än kontanta medel ska utgöras av faktiska och reviderbara kostnader. Om det i medfinansieringen ingår statliga pengar ska dessa inte räknas med i samfinansieringen.

4. Tidplan

Följande tider gäller för utlysningen. Observera att tidplanen kan ändras. För aktuella uppgifter, se utlysningens hemsida.

Sista ansökningsdag:
2019-03-28

Preliminärt datum för beslut:
2019-08-15

Datum för projektstart:
2019-09-01 – 2019-10-01

Senaste datum för projektslut:
2021-09-30

⁴ http://www.energimyndigheten.se/globalassets/utlysningar/riktlinjer_naturabidrag_2008_11_01.pdf

5. Formella krav

Ansökan ska, för att gå vidare till bedömning enligt kriterierna angivna i avsnitt 6.2, uppfylla nedanstående krav:

- Ansökan ska vara formulerad enligt Anvisningar för ansökan och innehålla alla obligatoriska bilagor enligt mallar och formateringskrav.
- Ansökan ska innehålla en **Publik projektbeskrivning** (i Word-format) enligt mall som laddas ned från utlysningens webbsida⁵.
- Projektet ska **avsätta minst 400 000 SEK i gemensamt arbetspaket för samskapande (se avsnitt 8)**. Projektkonsortiet ska bestå av **minst tre oberoende aktörer**.
- Den koordinerande parten ska vara en kommun och minst en part ska vara universitet, högskola eller forskningsinstitut.
- Projektet får inte ha påbörjats innan ansökan har lämnats in.

6. Bedömning

6.1. Bedömningsprocessen

Ansökningarna kommer att bedömas i konkurrens med andra ansökningar som inkommit till utlysningen. Ansökningarna granskas av externa bedömare vilka utses av Energimyndigheten efter samråd med Viable Cities ledning. Bedömningsgruppen lämnar en rekommendation till Energimyndigheten om vilka projekt som bör beviljas stöd.

Energimyndigheten gör sedan en slutgiltig bedömning och fattar beslut om stöd av projekt. Sökanden får därefter ett besked från myndigheten om vilket beslut som fattats och med vilka skäl beslutet har fattats.

6.2. Bedömningskriterier

Projektansökningar kommer att bedömas och rangordnas enligt en helhetsbedömning efter följande kriterier. Alla underliggande frågor är inte nödvändigtvis lika relevanta för alla projekt. Däremot är alla kriterier på rubriknivå relevanta för alla projekt.

A. Relevans för programmet

- Hur väl stämmer projektet överens med utlysningens syfte och inriktning?
- Hur väl kopplar projektet mot Viable Cities matris för fokus- och temaområden?
- Hur väl möter projektet energi- och klimatutmaningar genom digitalisering?
- Hur väl möter projektet energi- och klimatutmaningar genom medborgarengagemang?
- Hur väl utgår projektet från medborgares intressen och behov?
- Hur väl nyttiggör projektet internationella resultat och erfarenheter?

⁵ <http://www.energimyndigheten.se/globalassets/utlysningar/viable-cities/publik-projektbeskrivning.docx>

B. Samhällsnytta

- Hur stor potential visar projektet i att accelerera mot klimatneutralitet till 2030?
- Hur väl inriktas projektet för att skapa ett gott liv för invånare i staden inom planetens gränser?
- Vilken ambition har projektet att accelerera påverkan på klimat inom respektive utanför egna geografiska gränser?
- Hur väl involveras universitet och högskolor/forskningsinstitut, företag och civilsamhälle i projektet?

C. Genomförbarhet

- I vilken utsträckning bedöms projektet ha en relevant och trovärdig budget och plan i relation till projektets mål och förväntade resultat?
- I vilken utsträckning har konsortiet rätt sammansättning och kompetens för att genomföra projektet?
- Hur säkerställs etablering av ett innovationsteam med mandat och förmåga att påskynda omställningen utifrån stadens specifika utmaningar?
- I vilken utsträckning deltar projektets parter i projektet på sätt som skapar förutsättning för ett långsiktigt åtagande och samverkan?
- Hur väl hanterar projektet jämställdhet och mångfald i konsortiet och beslutsgrupper?

7. Vad innebär klimatneutrala städer?

Det finns många sätt att beskriva innebörden av klimatneutrala städer. Avsikten med denna utlysning är inte att från början erbjuda en enhetlig definition. Tvärtom ser Viable Cities ett värde i att inom ramen för det gemensamma arbetspaketet (se avsnitt 8) initiera en process där städerna kan komma fram till en gemensam målbild för klimatneutralitet. För inspiration kan det vara intressant att bland annat titta på initiativet Carbon Neutral Cities Alliance (<https://carbonneutralcities.org/>) och även ta del av hur städer med ambitiösa mål har resonerat kring klimatneutralitet. Där finns exempel från dessa städer:

- Melbourne - Carbon Neutral 2020
- Copenhagen - Carbon Neutral 2025
- Seattle - Carbon Neutral 2030
- Oslo - Carbon Neutral 2030
- Leuven - Climate Neutral 2030
- Christchurch - Carbon Neutral 2030.

8. Gemensamt arbetspaket för samskapande

Under projektens två år kommer en obligatorisk gemensam process för samskapande mellan städerna att löpa parallellt med arbetet kopplat till varje stad. Detta ingår som ett gemensamt arbetspaket i samtliga beviljade projekt. Syftet med arbetspaketet är att skapa möjlighet för

projekten att identifiera gemensamma behov och möjligheter, dela med sig av kunskap, erfarenhet och utmaningar i respektive stad samt få återkoppling på framarbetade handlingsplaner och piloter. I förarbetet till denna utlysning har värdet av att få "andras ögon på sin stad" framhållits, liksom idén med att se andra städer och experter som värdefulla coacher i den egna stadens klimatarbete.

Som en del i arbetet inom detta arbetspaket arrangeras samskapande dagar i varje stad som fått finansiering i utlysningen med fokus på att ge inspel och återkoppling till den aktuella stadens arbete. I tillägg till detta kommer Viable Cities programkontor att arrangera gemensamma aktiviteter som kommer att definieras i samspel med innovationsteamerna för respektive stad (lärresor, förstudier, prototyper m.m.). Till dessa gemensamma aktiviteter kommer även andra städer i Sverige, andra internationella städer i framkant och experter att bjudas in. Datumerna för samtliga aktiviteter kommer att fastställas under projektens första månad i samråd med deltagare för respektive innovationsteam.

I detta arbetspaket kommer Viable Cities programkontor att, utifrån de frågeställningar och prioriteringar som respektive stad identifierar, eftersträva att skapa synergier med andra projekt och aktiviteter inom programmets ram. Det kan röra såväl internationaliseringsfrågor som resultat och aktiviteter i forsknings- och innovationsprojekt inom Viable Cities.

Projekten förväntas avsätta 400 000 kr (inklusive samfinansiering) av totalbudgeten till detta arbetspaket. I ansökan behöver det gemensamma arbetspaketet inte beskrivas, däremot ska de 400 000 kr visas i budgetmallen.

Kontakt

Vi lämnar support och svarar på frågor under kontorstid och fram till kl. 14:00 samma dag som utlysningen stänger.

Frågor om programmet Viable Cities samt utlysningens innehåll och inriktning:

Patrik Rydén, utlysningsansvarig för Viable Cities, Lunds Universitet.

patrik.ryden@viablecities.com

Har du frågor om utlysningen kontakta oss på den här mejladressen:

application@viablecities.com

Frågor om ansöknings- och bedömningsprocessen samt juridiska frågor:

Kajsa-Stina Benulic, utlysningsansvarig Energimyndigheten.

kajsa-stina.benulic@energimyndigheten.se, 016-542 06 08

Emina Pasic, ansvarig för Viable Cities, Energimyndigheten

emina.pasic@energimyndigheten.se, 016-544 21 89

Teknisk support: 016-544 22 11

9. Villkor för beviljade projekt

Energimyndighetens beslut om stöd baserar sig på en överenskommen projekt- och kostnadsplan. För att stöd ska kunna betalas ut till beviljade projekt måste stödmottagaren bekräfta att hen har tagit del av Energimyndighetens beslut och att hen accepterar villkoren för stödet.

För projekt som beviljas stöd inom utlysningen gäller Energimyndighetens allmänna villkor för bidrag. Utförligare beskrivning av villkoren finns i bilagan nedan. Dessa innehåller regler om rapportering, uppföljning, revision, förutsättningar för utbetalning m.m.

Då utlysningen sker inom ramen för det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities tillkommer även följande särskilda villkor:

- Projektet ska medverka i det gemensamma arbetspaketet för samskapande som beskrivs i avsnitt 8.
- Projektet ska vara representerat av minst ingående kommun som projektpart vid konferenser och andra aktiviteter som anordnas inom Viable Cities, åtminstone vid ett Viable Cities event per år.
- Vid information om projektet och vid varje offentliggörande av projektresultat (t.ex. publicering oavsett medium samt muntliga presentationer) ska projektet profileras som en del av Viable Cities och så långt lämpligt nyttja Viable Cities logotyp och visuella profil. Det ska även anges att "Arbetet har utförts inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities, en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas".

10. Ansökan

Så ansöker du

Ansökan ska skrivas enligt Anvisningar för sökande och lämnas in via Energimyndighetens elektroniska ansökningsverktyg [E-kanalen](#). Tänk på att skaffa användarbehörighet i E-kanalen i god tid eftersom det kan ta några dagar.

Ansökan ska vara skriven så att den som inte är insatt i ämnet har möjlighet att förstå vad projektet handlar om. Ansökan ska beskriva projektets energirelevans och innehålla tydliga del- och slutmål. Målen ska vara mätbara och formulerade på sådant vis att de kan uppfyllas under projektets löptid. Projektbeskrivning ska även innehålla bakgrund och analys av känd kunskap, metodbeskrivning, kostnadsberäkning, sammanfattande budget och plan för resultatspridning.

Energimyndigheten arbetar för att främja mångfald och jämställdhet och uppmanar därför sökande att beakta dessa frågor vid sammansättningen av projektgruppen, vid val av projektledare och vid projektets genomförande, innehåll samt i dess mål och effekter.

Den fullständiga ansökan ska vara inlämnad senast den 28 mars kl. 14:00

Bilagor

Följande bilagor är obligatoriska och ska bifogas ansökan i E-kanalen:

- Publik projektbeskrivning (i Word-format) enligt mall som laddas ned från utlysningens webbsida.⁶
- CV-bilaga (i pdf-format) som innehåller CV på max en A4-sida per person för projektledare samt nyckelpersoner
- Kostnadsfördelningstabell (i Word-format) enligt mall som hämtas från utlysningens webbsida.
- Utöver dessa kan du bifoga tabeller, figurer och annan grafisk information central för projektansökan som inte kan matas in i textfälten i E-kanalen som en bilaga att hänvisa till i texten i E-kanalen.
- Övriga bilagor kommer inte att beaktas vid bedömning av ansökan.

⁶ <http://www.energimyndigheten.se/globalassets/utlysningar/viable-cities/publik-projektbeskrivning.docx>